ซีโมน เดอ โบวัวร์ กับการต่อสู้เพื่อสิทธิสตรีใน 'เพศที่สอง'

ปทุมรัตน์ วงศ์ดนตรี*

ชื่อ **ซีโมน เดอ โบวัวร์** (Simone de Beauvoir) อาจไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายนัก แต่เมื่อเราเอ่ยถึง ฌอง ปอล ซาร์ต (Jean Paul Sartre) นักประพันธ์เอกชาวฝรั่งเศสที่เพิ่งเสียชีวิตไปเมื่อเร็ว ๆ นี้ เราก็ไม่ควรละเลยที่จะกล่าวถึง ซีโมน เดอ โบวัวร์ เพราะนอกจากทั้งสองจะเป็นนักเขียนในกลุ่มเอ๊กซีสตองเซียลลิสม์ (L'enistentialisme) เหมือนกันแล้วยังเป็นคู่คิดที่ไม่ผูกพันกันด้วยการแต่งงานด้วย

จอร์จ ฮูร์แดง (Georges Hourdin) บรรณาธิการวารสาร Croissance ได้กล่าวถึงซีโมนไว้ว่า "*ซีโมน เดอ โบวัวร์ เป็นหญิงที่ฉลาดปราชญ์เปรื่อง เข้มแข็ง หนักแน่น มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง มีความสามารถทัดเทียมชาย เอาจริงเอาจัง แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นคนเย่อหยิ่ง เอาใจยากและมีอารมณ์รุนแรง*"[1]

ซีโมน เกิดที่กรุงปารีสเมื่อวันที่ ๙ มกราคม ปี ค.ศ. ๑๙๐๘ ในครอบครัวชนชั้นกลางที่เคร่งศาสนามาก พ่อมีอาชีพทนายความ แม่เคยได้รับการศึกษาจากสำนักแม่ชี สิ่งแรกที่เธอรำลึกได้ในวัยเยาว์คือ แม่เป็นผู้หญิงที่ผูกพันอยู่กับพระเจ้า และยอมอยู่ใต้อำนาจของสามี ส่วนพ่อคือผู้ที่กำหนดวิถีชีวิตของภรรยาและลูก ซีโมนใช้ชีวิตวัยเยาว์อย่าง

๑. Serge Julienne-Caffie', *Simone de Beauvoir* (Paris : Gallimard 1966) p. 222

* อาจารย์, ภาควิชาภาษาฝรั่งเศส คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

มีความสุข มีหลักประกันและเพรียบพร้อมด้วยทุกสิ่งทุกอย่าง ในหน้าร้อนของทุกปี เธอและครอบครัวมักจะไปพักผ่อนที่บ้านปู่ที่แคว้นลิมูแซงทางตอนกลางของฝรั่งเศส ที่นี่เองเธอมีโอกาสสัมผัสธรรมชาติและได้เรียนรู้สิ่งที่ไม่มีในหนังสือเรียนหรือจากที่ผู้ใหญ่สอน เช่นความยากจนของชาวชนบท เป็นต้น กระนั้นโดยทั่วไปเธอก็เป็นเด็กที่ร่าเริง มีชีวิตชีวา เรียนดี และชอบสร้างสรรค์ จนกระทั่งได้ฉายาว่า Castar หรือสัตว์ที่ชอบสร้างไม่รู้จักหยุด

ความสัมพันธ์ระหว่างซีโมน และครอบครัวราบรื่นเรื่อยมาจนกระทั่งเธอย่างเข้าสู่วัยสาว เธอเริ่มพบว่า แม่ชอบใช้อำนาจไม่ให้อิสระและไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของเธอ พ่อซึ่งเคยรักใคร่สนิทสนมกับเธอดีก็เริ่มเหินห่างและมักเข้าข้างแม่อยู่เสมอ นี่เป็นสิ่งหนึ่งที่ผลักดันให้เธอคิดว่า ชีวิตน่าเวทนาเมื่อเราไม่มีอิสระในการเลือกวิถีชีวิตของเราเอง และในเวลาต่อมาเธอสรุปทัศนะที่มีต่อชีวิตว่า

> *ในชีวิตฉันจะไม่ยอมให้ความปรารถนาของผู้อื่นเข้ามาบดบังความปรารถนาของฉันเอง เพราะฉันไม่เคยนึกภาพของตนเองในแบบอื่นหรือเป็นคนอื่นเลย ฉันพอใจในสภาพของฉันเองที่ฉันคิดว่ามันเป็นสิทธิพิเศษอยู่แล้ว*[๒]

ความไม่พอใจต่อกฎกรอบของสังคมและครอบครัวทำให้ซีโมนเกิดความรู้สึกต่อต้าน เธอต้องการเสรีภาพ และความเป็นอิสระรวมทั้งการจะเป็นผู้กำหนดวิถีชีวิตของตนเอง และนั่นคือจุดเริ่มต้นของการเป็นขบถ ขณะอายุสิบห้า เธอเขียนบันทึกว่า

> *เมื่อฉันลงมือวิพากษ์วิจารณ์กฎเกณฑ์ และขนบธรรมเนียมประเพณีบางอย่าง ที่เอื้ออำนวยให้แก่คนชั้นหัวกะทิโดยหวังเพียงให้เขาเหล่านั้นหลุดพ้นจากการดำรงชีวิตอย่างไร้คุณค่า โดยเสนอทางออกให้กับพวกเขาใหม่ พ่อและคนแวดล้อมกลับประณามว่าฉันสร้างความแตกแยก ฉันไม่เข้าใจว่าในเมื่อสังคมชนชั้นกลางสอนให้เชื่อว่าผลประโยชน์ของสังคมก็คือผลประโยชน์ของมนุษยชาติแล้ว ทำไมเมื่อฉันเข้าไปมีบทบาทในสังคมบ้าง ฉันกลับรู้สึกว่าสังคมคุกคามฉันและเป็นปฏิปักษ์ต่อฉัน ทำไมจึงเป็นเช่นนั้นและเป็นไปได้อย่างไร อย่างไรก็ตามฉันก็ตกเป็นเหยื่อ*

๒. Simone de Beauvoir, *Me'moires d'une jeune fille range'e* (Paris: Gallimard, 1958), p.197

ของความอยุติธรรม และความแค้นเคือง ของฉันก็ทวีขึ้นทีละน้อย จนกลายเป็นสำนึกขบถในที่สุด[๓]

เธอเห็นว่าการดำรงอยู่ของพระเจ้าจำกัดเสรีภาพขั้นพื้นฐานและอิสรภาพของมนุษย์พระองค์ทรงห้ามอะไรไว้มากมายแต่ไม่เคยเรียกร้องอะไรตอบแทนนอกจากการสวดมนต์และการปฏิบัติตามคำสอนของพระองค์ การปฏิเสธพระเจ้าทำให้เธอปฏิเสธกฎคำสอนของครอบครัวและมีนัยถึงการปฏิเสธค่านิยมบางอย่างของสังคมชนชั้นกลางด้วย เป็นต้นว่าค่านิยมในแบบแผนการดำรงชีวิตและการนับถือศาสนา

ซีโมน มีเพื่อนสนิทกันมากคนหนึ่ง ชื่อเอลิซาเบท มาบีย์ (Elisabeth Mabille) หรือเรียกกันเล่น ๆ ว่า ซาซา (Zaza) ทั้งสองเรียนแข่งขันกันมาตลอด และมักแลกเปลี่ยนความคิดกันอยู่เสมอ ซาซาเองต้องการแต่งงานและมีลูกหลายคน เช่นเดียวกับแม่ของเธอ แต่ซีโมนกลับไม่เห็นด้วย สำหรับเธอการมีลูกเป็นวัฏจักรที่ต่อเนื่องเป็นลูกโซ่น่าเบื่อหน่าย และอีกประการหนึ่งใครจะรับประกันว่าลูกที่เกิดมาจะมีความสุขในสังคมนี้ ซีโมนตั้งความหวังที่จะเขียนหนังสือมากกว่า เพราะการเขียนหนังสือเป็นการสร้างโลก โลกซึ่งเป็นของเราเอง โลกที่สดใสและให้เหตุผลในการมีชีวิตอยู่มากกว่า เธอใฝ่ฝันจะเป็นนักเขียนที่มีชื่อเสียง และเป็นอมตะอยู่ในความทรงจำของคนรุ่นหลัง ดังนั้นเมื่อสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมปลาย เธอจึงสมัครเรียนสาขาวิชาปรัชญาที่มหาวิทยาลัยปารีสควบกับการเรียนในสถาบันฝึกหัดครูชั้นสูง ในช่วงนี้เองเธอได้มีโอกาสพบปะพูดคุยกับนักคิดนักเขียนของยุคนั้น เธอพบและรู้จักกับ ออง เดร แฮคโบ (Andre' Herbeau) นักศึกษาร่วมชั้นซึ่งเป็นผู้ชี้แนะให้เธอรู้จักคุณค่าของความเป็นมนุษย์ เธอเริ่มมีความเห็นไม่ลงรอยกับทางครอบครัวมากขึ้น และเริ่มต่อสู้ที่จะมีชีวิตที่อิสระ ซีโมนรู้สึกพอใจในชีวิตนักศึกษามาก เนื่องจากเธอมีเสรีภาพที่จะทำในสิ่งที่เธอต้องการ และสามารถกำหนดวิถีชีวิตด้วยตัวเอง ไม่ว่าจะเป็นการคบเพื่อนฝูง เที่ยวเตร่ หรือการเลือกอ่านหนังสือ

เหตุการณ์สำคัญในชีวิตของซีโมนเกิดขึ้น เมื่อแฮคโบแนะนำให้เธอรู้จักกับ ฌอง ปอล ซาร์ต (Jean–Paul Sartre) นักศึกษาสถาบันฝึกหัดครูชั้นสูงเช่นเดียวกับเธอ นับตั้งแต่แรกพบเธอรู้สึกในทันทีว่า ได้พบผู้ที่สามารถตอบสนองความต้องการที่จะเป็นนัก

๓. Ibid, pp. 263–264

เขียนของเธอแล้ว เธอกล่าวว่า "*ช่างโชคดีเหลือเกินที่ฉันไม่ต้องผจญอนาคตแต่เพียงผู้เดียวซาร์ตตอบคำอธิษฐานของฉันซึ่งมีมาตั้งแต่อายุ ๑๕ ปีแล้ว เขาคือส่วนหนึ่งซึ่งฉันได้พบแล้ว*"[๔] ซาร์ตเป็นคนเฉลียวฉลาดมาก ช่างคิดและสนใจในทุกสิ่งทุกอย่าง เขาเป็นคนที่ทำให้ซีโมนเลิกประพฤติตัวแบบชนชั้นกลาง และเลิกยึดมั่นในกรอบประเพณี ทั้งสองต่างก็รักในอิสรภาพและกระหายในการใช้ชีวิตเหมือนกันรวมทั้งต่างก็คิดว่าการเขียนหนังสือคือสิ่งที่จะทำให้ชีวิตของเขาสมบูรณ์แบบ ซีโมนและซาร์ตจึงเข้ากันได้อย่างรวดเร็ว เธอกล่าวถึงความสัมพันธ์นี้ว่า *เราทั้งสองไม่เคยเป็นคนแปลกหน้าต่อกันเลย เราไม่เคยปกปิดอะไรซึ่งกันและกันและแน่นอนว่าไม่มีอะไรมีค่ายิ่งไปกว่าความสัมพันธ์เช่นนี้*[๕]

นับตั้งแต่นั้นมา ซีโมนได้กลายเป็นคู่ร่วมใจของซาร์ต เธอไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่อีกต่อไป แต่ใช้ชีวิตร่วมกับซาร์ตอย่างมีความสุข โดยทั้งสองต่างก็สมัครเป็นครูสอนหนังสือในโรงเรียนมัธยม

เป็นที่น่าสังเกตว่า ซาร์ตและซีโมนประสบความสำเร็จในการประสานความรักไว้กับเสรีภาพ กล่าวคือแม้ทั้งสองจะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน แต่ต่างคนต่างยังคงมีเสรีภาพส่วนบุคคลในการคิด และการเลือกตัดสินใจ ดังนั้นการแต่งงานจึงดูไร้ความหมายโดยสิ้นเชิง

ปี ค.ศ. ๑๙๓๙ เมื่อเยอรมันยึดครองฝรั่งเศส ซาร์ตถูกจับเป็นเชลยสงคราม แต่หลังจากนั้น ๑ ปี ก็ได้รับการปล่อยตัวออกมา หลังจากนั้นเขาและซีโมนร่วมกับเพื่อนนักเขียนคนอื่นๆ เช่น เมอร์โล ปอนตี้ (Merleau Ponty) บอส (Bost) และปุยยง (Pouillon) ตั้งกลุ่มต่อต้านนาซีขึ้นโดยใช้ชื่อว่า "กลุ่มปัญญาชนต่อสู้เพื่อสังคมนิยมและเสรีภาพ (Le groupe de résistance intellectuelle socialiste et liberte')" และในช่วงนี้เองที่ซีโมนได้เริ่มงานเขียนหนังสือ คือในปี ๑๙๔๑ เขียนนิยายเล่มแรกเรื่อง *L' Invite'e* ปี ๑๙๔๓ ความเรียงเรื่อง *Pyrrhus et Cine'as* และบทละครเรื่อง *Les Bouches Inutiles* ปี ๑๙๔๔ นิยายเรื่อง *Le Sang des autres* ปี ๑๙๔๕ นิยายเรื่อง *Tous les hommes sont mortels* และปีเดียวกันนี้เองซีโมนได้ลาออกจากอาชีพครูเพื่อทุ่มเทเวลาให้กับงานวรรณกรรมโดยเฉพาะ

---

๔. Ibid, p. 182

๕. Simone de Beauvoir, *La Force de l' Age* (Paris : Gallimard, 1960), p. 29

หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ซีโมนและซาร์ตมีโอกาสรู้จักกับนักเขียนและศิลปินมีชื่อ เช่น กามู (Camus) ปีคัสโซ่ (Picasso) ซาลาครู (Salocrou) เป็นต้น และพบว่าต่างก็มีความรู้สึกร่วมกันอยู่อย่างหนึ่งคือ ความลุ่มหลงในเสรีภาพและความเบื่อหน่ายต่อหลักเกณฑ์ ค่านิยม แนวความคิด และทัศนคติที่สังคมวางไว้ และนี่เองคือจุดเริ่มต้นของปรัชญาเอ๊กซีสตองเซียลลิสม์

ในปี ๑๙๔๖ ซีโมนเขียนความเรียงเกี่ยวกับผู้หญิงเรื่อง *Le Deuxie'me Sene* และปี ๑๙๕๑ เขียนนวนิยายเรื่อง *Les Mandarins* ซึ่งทำให้เธอได้รับรางวัล Concourt ในปี ๑๙๕๔ ชื่อเสียงของซีโมนเริ่มเป็นที่รู้จักมากขึ้น โดยเฉพาะเมื่องานอัตชีวะประวัติของเธอคือ *Me'moires d' une jeune fille range'e* (๑๙๕๖) *La Force de l' Age* (๑๙๕๘) และ *La Force des Choses* (๑๙๖๒) ได้รับการตีพิมพ์

อย่างไรก็ตามงานที่สร้างชื่อเสียงให้กับเธอมากที่สุด คือความเรียงเรื่อง "*เพศที่สอง*" (Le Deuxie'me Sene) ในงานเขียนดังกล่าว เธอสะท้อนความคิดและความเชื่ออย่างแน่วแน่ที่ว่า สถานภาพความไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้หญิงและผู้ชายในสังคมเป็นผลสืบเนื่องมาจากระบบสังคมวัฒนธรรมไม่ใช่จากธรรมชาติ ความเสมอภาพทางเพศจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงระบบสังคมทั้งหมดอย่างจริงจัง เป้าหมายหลักของหนังสือคือ ความต้องการจะกระตุ้นให้สังคมตระหนักถึงความอยุติธรรมต่าง ๆ ที่ผู้หญิงได้รับ และการหาแนวทางนำไปสู่การปลดปล่อยและความมีเสรีภาพ

"*เพศที่สอง*" เป็นบทวิเคราะห์สถานภาพของผู้หญิง และบทวิพากษ์สังคมที่ผู้ชายเป็นผู้กำหนดโครงสร้าง ซีโมนต้องการจะพูดถึงตนเอง และขณะเดียวกันก็แสดงทัศนะต่อสถานภาพของผู้หญิงคนอื่น ๆ ด้วย หนังสือนี้มีเนื้อหากว่า ๑,๐๐๐ หน้า และแก่นของเรื่องอาจสรุปได้อย่างย่อ ๆ ว่า ผู้หญิงส่วนใหญ่ถูกกีดกันให้อยู่วงนอกของสังคมในขณะที่ผู้ชายเป็นผู้กำหนดโครงสร้างของสังคม ซีโมนเริ่มเขียนความเรียงนี้เมื่อเดือนตุลาคม ปี ค.ศ. ๑๙๔๖ โดยแบ่งเป็น ๒ ตอน ตอนแรกเขียนเสร็จในเดือนมิถุนายน ปี ค.ศ ๑๙๔๙ และตอนที่สองเมื่อเดือนพฤศจิกายนปีเดียวกัน รวมเวลาที่ใช้เขียน ๓ ปีเต็ม

ในตอนแรกซีโมนได้วิเคราะห์สาเหตุและความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ที่ทำให้สถานภาพของผู้หญิงด้อยกว่าผู้ชาย ตลอดจน

อ้างถึงตำนานต่าง ๆ ไว้มากมาย ส่วนตอนที่สองเป็นการเสริมตอนแรกให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นด้วยการกล่าวถึง บทบาทที่แท้จริงของผู้หญิงทางด้านสถานะสังคม ความรู้สึกนับถือตนเอง กามารมณ์ การตั้งครรภ์ และสุขภาพจิตทั่วไปของผู้หญิง ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยชรา และท้ายสุดเป็นบทที่ว่าด้วยการปลดปล่อยสตรี

แก่นความคิดของซีโมนในหนังสือ "*เพศที่สอง*" คือ "*คนเราไม่ได้เกิดมาเป็นผู้หญิง แต่หากกลายเป็นผู้หญิง*"[๖] เธอเชื่อว่าเหตุผลทางชีววิทยาไม่สามารถชี้ได้ว่าผู้หญิงอ่อนแอกว่าผู้ชาย แน่นอนที่ผู้หญิงมีความแตกต่างกันทางสรีระ หรือโครงสร้างทางร่างกายและเพศ แต่ความแตกต่างเหล่านี้ไม่เพียงพอที่จะกำหนดได้ว่า ผู้ชายเหนือกว่าผู้หญิง ถ้าเช่นนั้น ความต่ำต้อยของผู้หญิงเกิดขึ้นได้อย่างไร เธอยืนยันว่าสิ่งเหล่านี้ย่อมมิได้เกิดขึ้นอย่างเลื่อนลอย แต่มีรากฐานหยั่งลึกมาแต่อดีต ซีโมนได้ยกตัวอย่างผู้หญิงโรมันซึ่งมีสถานภาพต่ำต้อยกว่าผู้ชายมาก ชีวิตในวัยเยาว์ต้องขึ้นอยู่กับบิดา และครั้นแต่งงานแล้วก็ขึ้นอยู่กับสามี ในทางกฎหมายพวกเธอเปรียบเสมือนผู้ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตลอดกาล (la-mineure e ternelle) ไม่มีสิทธิใด ๆ ทั้งสิ้นในทางการเมือง หรือแม้แต่ในการครอบครองทรัพย์สมบัติของตนเอง

ซีโมนเห็นว่า สังคมสมัยเก่าให้ความสำคัญแก่ผู้ทำมาหาเลี้ยงชีพมากกว่าผู้ให้กำเนิดชีวิต เป็นที่แน่นอนว่าผู้ชายย่อมอยู่ในฐานะที่เหนือกว่าผู้หญิง เนื่องจากผู้หญิงถูกกระบวนการต่าง ๆ ในสังคมบีบคั้นจนกระทั่งเชื่อว่าเธอด้อยกว่าผู้ชายโดยธรรมชาติ และในที่สุดก็ยอมรับที่จะเป็นผู้อยู่ใต้อำนาจ เป็นคนไร้ประโยชน์หรือที่เรียกว่าเป็น "คนอื่น" (L' Autre) ดังนั้นตำนานต่าง ๆ จึงเกิดขึ้นเพื่อสนับสนุนความด้อยทางสรีระ ความไร้ศักดิ์ศรี ความอับจนทางปัญญาของผู้หญิง มีการตั้งกฎเกณฑ์ตายตัวให้เป็นความจริง ที่ไม่ต้องพิสูจน์พอ ๆ กับกฎเกณฑ์ที่กล่าวมาแล้วว่า "*ผู้หญิงด้อยกว่าชายในทางสังคมเพราะเธอเหล่านั้นด้อยกว่าชายในทางธรรมชาติ*"

แต่ประมาณปลายคริสตศตวรรษที่ ๑๙ ผู้หญิงได้รวมตัวกันเพื่อปลดปล่อยตนเองจากกรอบของสังคมเก่า ผู้หญิงในหลายครอบครัวได้ออกจากบ้านไปเพื่อเป็นกรรมกรในโรงงาน และร่วมมีบทบาทในการต่อสู้เพื่อความยุติธรรมของผู้ใช้แรงงาน เกี่ยวกับปัญหานี้ซีโมน

๖. Simone de Beauvoir, *Le Deuxie mi Sene* (Paris : Gallimard, 1977), Vol. 1., p. 285

แสดงทัศนะว่า *"การทำงานจะทำให้ผู้หญิงสามารถถมช่องว่างที่แบ่งแยกเธอจากผู้ชายได้ และมอบเสรีภาพที่แน่นอนให้แก่เธอ เมื่อไรก็ตามที่เธอหยุดเป็นกาฝาก ระบบที่มีรากฐานกับการอยู่ใต้อำนาจของผู้ชายก็จะพังทลายลง ระหว่างเธอและจักรวาลไม่จำเป็นต้องอาศัยผู้ชายเป็นสื่อกลางอีกต่อไป"*[๗]

แต่ผู้หญิงก็ประสบความยากลำบากในการสมัครเข้าทำงานในโรงงาน และถูกเอารัดเอาเปรียบเรื่องค่าจ้าง ชั่วโมงทำงาน และสวัสดิการ อาจกล่าวได้ว่า เธอยังคงถูกกดขี่ทั้งทางเศรษฐกิจและทางครอบครัว อย่างไรก็ตามขบวนการเรียกร้องเพื่อสิทธิสตรีในระดับปฏิรูป (Le féminisme réformiste) ที่ก่อตั้งขึ้นในยุคนั้นไม่ได้ทำให้สถานภาพของผู้หญิงเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นเลย ตรงกันข้ามได้กลายเป็นเครื่องมือของคนกลุ่มหนึ่งที่มุ่งแสวงประโยชน์ทางการเมือง

ศาสนาคริสต์ก็เช่นเดียวกันที่มีอิทธิพลต่อสถานภาพของผู้หญิง โดยกล่าวถึงคุณงามความดีทั้งของผู้หญิงและผู้ชาย แต่ในขณะเดียวกันในคัมภีร์ไบเบิ้ลเขียนไว้ว่า *"แน่นอนที่ผู้หญิงถูกกำหนดให้อยู่ใต้อำนาจผู้ชาย และไม่มีสิทธิอะไรเลยที่เป็นของตนเอง"*[๘] นอกจากนี้แล้วยังระบุต่อไปอีกว่า พระเจ้าสร้างอีฟให้เป็นผู้หญิงคนแรกของโลกขึ้นจากกระดูกซี่โครงของอาดัม เพราะฉะนั้นผู้หญิงจึงเป็นเพียงส่วนประกอบส่วนหนึ่งของผู้ชายเท่านั้น จะสำคัญเท่าเทียมผู้ชายไม่ได้ แต่ซีโมนแย้งว่าเหตุเพราะผู้ชายไม่อาจดำรงชีวิตอยู่ได้โดยลำพัง จำต้องมีใครคนหนึ่งร่วมรับรู้เพื่อทำให้ชีวิตของเขามีคุณค่าและสมบูรณ์

ผู้ชายยอมรับว่าผู้หญิงเหนือกว่าตนก็ต่อเมื่อเธอทำหน้าที่แม่ เพราะการปฏิเสธแม่ผู้ให้กำเนิดหมายถึงการปฏิเสธตนเอง แต่ผู้ชายซึ่งต้องการอยู่เหนือผู้หญิงตลอดเวลา และได้สร้างตำนานขึ้นอีก โดยกล่าวว่าแม้แต่พระแม่มาเรียก็เคยรับใช้พระคริสต์มาก่อน ดังนั้นผู้หญิงจะเหนือกว่าผู้ชายไม่ได้ และแท้จริงแล้วพระเจ้าเท่านั้นเป็นผู้มอบชีวิต และความตายให้แก่มนุษย์ ผู้หญิงเป็นเพียงทางผ่านที่พระเจ้าใช้เพื่อให้กำเนิดมวลมนุษย์ ฉะนั้นผู้ชายจึงเป็นอิสระจากผู้หญิงนับแต่เกิด

แต่เนื่องจากผู้หญิงถูกระบุให้เป็นสัญญลักษณ์ของสิ่งหนึ่งที่สังคมเหยียบย่ำคือ "วัตถุที่สวยงาม" (L' objet de beaute') และดูเหมือนว่าเสื้อผ้าอาภรณ์ เพชรพลอย เครื่อง

๗. Ibid, Vol 2., p. 411

๘. Ibid, p. 114

สำอาง จะจำเป็นอย่างยิ่งที่จะนำมาใช้สนับสนุนการเหยียบย่ำดังกล่าว ผู้ชายต้องการให้ผู้หญิงเป็นทั้งสัตว์ และพืชที่ซ่อนรูปอยู่ภายใต้ความสวยงามอันจอมปลอม เขาชอบที่จะเห็นผู้หญิงออกจากร้านเสริมสวย เปลือยร่างหรืออยู่ในเสื้อผ้าที่สวยงามมากกว่าที่จะเห็นผู้หญิงลุกขึ้นต่อสู้ เพื่อเรียกร้องสิทธิอะไรบางอย่างจากสังคม

ส่วนใหญ่แล้วชีวิตของผู้หญิงจะถูกกำหนดให้อยู่ในโลกแคบ ๆ ที่อ้างว่าเหมาะสม นั่นคือ ครอบครัว กล่าวอีกนัยหนึ่งหมายถึงสามีและลูก แต่ในระบบครอบครัว ผู้ชายมักมีอำนาจมากเพราะเป็นผู้หารายได้เลี้ยงดูครอบครัว ในขณะที่ผู้หญิงต้องทำงานรับใช้อยู่ในบ้าน ผู้หญิงจึงไม่มีบทบาทในการผลิตเพื่อสังคมและไม่มีรายได้อย่างเป็นอิสระ ดังนั้นเพื่อสามารถมีส่วนในการสร้างสรรค์สังคม และมีรายได้เลี้ยงตัวเองอย่างเป็นอิสระ อาชีพโสเภณีซึ่งสังคมประณามว่าชั่วร้ายจึงเป็นทางออกทางหนึ่งของผู้หญิง

ในด้านชีวิตสมรส ซีโมนคัดค้านการแต่งงานมาตลอด เธอให้เหตุผลว่าการแต่งงานหมายถึงการผูกมัดผู้หญิงและผู้ชายให้อยู่ร่วมกันภายใต้กฎข้อบังคับที่ว่า หญิงต้องให้เกียรติและรับใช้สามี ชายต้องเคารพในสิทธิบางอย่างของภรรยาที่ถูกต้องตามกฎหมายของตน ดังนั้นจึงเป็นการบั่นทอนเสรีภาพที่แต่ละคนพึงมี เธอจึงไม่เชื่อว่าความรักของคนทั้งสองจะเหลืออยู่ เมื่อต่างคนต่างหมดสิ้นอิสรภาพส่วนบุคคลแล้ว ในที่สุดการแต่งงานกลายเป็นสาเหตุหนึ่งแห่งความล้มเหลวของชีวิตครอบครัว ผู้หญิงที่ไม่ได้รับความรักและความอบอุ่นจากสามีจะหาทางออกด้วยการมีชายอื่นซึ่งสิ่งที่เธอจะพบได้ในตัวเขา ก็คือความรักและเสรีภาพ ซีโมน แนะว่าถ้าต้องการทำให้ปัญหาโสเภณี และการมีชู้หมดสิ้นไปจากสังคม ควรแก้ที่ปัญหาพื้นฐานก่อนโดยสร้างความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย ต่อมาหางานอาชีพที่มีรายได้พอเลี้ยงตัวให้แก่ผู้หญิง หมายถึงให้ผู้หญิงเข้ามามีบทบาทในทางเศรษฐกิจ และขั้นสุดท้ายพยายามแยกเรื่องกามารมณ์ออกจากการแต่งงานให้ได้ หมายความว่า การมีชีวิตร่วมในทัศนะใหม่ (L' Union libre)

ในฐานะเป็นนักเขียนเอ็กซีสตองเชียลลิสม์ซึ่งเชื่อว่า *"มนุษย์ทุกรูปมิใช่อะไรเลยนอกไปจากสิ่งที่เขากระทำ สิ่งที่อาจเป็นไปได้ไม่อาจมาก่อนสิ่งที่เป็นจริง สาระจะมีก่อนตัวตนมิได้ ฉะนั้นเมื่อพิจารณามนุษย์เราอย่างปราศจากข้อรังเกียจเดียดฉันท์แล้วมนุษย์เราก็คือ อนัตตา*

จะมีคุณค่าก็ด้วยการกระทำของตนเอง"[๙] ซีโมนจึงเรียกร้องให้ผู้หญิงทุกคนร่วมมือกันปลดปล่อยตนเองให้เป็นอิสระจากความเป็น *"คนอื่น"* หรือเป็นเพศที่สอง ให้เป็นเพศที่หนึ่งที่เท่าเทียมชาย และพ้นจากกรอบและกฎเกณฑ์เก่าของสังคมโดยเฉพาะจากความบีบคั้นทางเศรษฐกิจที่กดดันอยู่

แต่ซีโมนเขียนไว้ว่า ตราบใดที่ผู้หญิงยังไม่มีฐานะทางเศรษฐกิจ หรือยังถูกกีดกันไม่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตในสังคมอย่างเท่าเทียมชาย ตราบนั้นความเสมอภาคทางเพศก็จะไม่เกิดขึ้น ความเสมอภาคทางเพศจะบรรลุผลอย่างแน่นอนก็ต่อเมื่อได้ดำเนินไปพร้อมกับการต่อสู้ทางชนชั้นเพื่อความเสมอภาคของทุกคนในสังคม หรืออีกนัยหนึ่งคือ การต่อสู้ทางชนชั้นต้องมาก่อนการต่อสู้ทางเพศ ดังนั้นเธอจึงเชื่อว่า ชัยชนะของผู้หญิงจะเป็นจริงได้ก็แต่ในสังคมแบบสังคมนิยมเท่านั้น เพราะเมื่อปัญหาทางเศรษฐกิจหมดสิ้นไป การกดขี่ทางเพศก็จะหมดสิ้นไปด้วย

แต่ในปี ค.ศ. ๑๙๖๐ หลังจากที่ได้ตระเวณไปในประเทศรัสเซีย เช็คโกสโลวาเกีย และประเทศสังคมนิยมอื่นๆ ซีโมนได้พบว่าโดยแท้จริงแล้วผู้หญิงยังคงถูกกดขี่ให้ทำงานหนักทั้งในครอบครัวและงานนอกบ้าน ต่อมาเธอสรุปทัศนะที่มีต่อปัญหานี้ใหม่ว่า ไม่มีสังคมนิยมไหนจะสามารถกอบกู้ความเสมอภาคให้แก่ผู้หญิงได้

> *"ไม่แปลกอะไรที่จะยอมรับความเหนือกว่าที่แน่ชัดของผู้อื่น แต่ฉันไม่เห็นด้วยกับการส่งเสริมสถานภาพของผู้หญิง เพื่อแทนที่สถานภาพของผู้หญิง หมายความว่าต่อสู้เพื่อให้ผู้หญิงมีสิทธิเหนือผู้ชาย แต่การต่อสู้เพื่อความเสมอภาคทางเพศจำเป็นต้องกระทำควบคู่กับการต่อสู้ทางชนชั้น แต่มิใช่ร่วมกัน แนวโน้มของฉันคือปรารถนาจะโยงการปลดปล่อยผู้หญิงให้เข้ากับการต่อสู้ทางชนชั้น แต่การต่อสู้ทั้งสองแบบต้องกระทำขนานกันไป คือผู้หญิงร่วมมือกับผู้ชายต่อสู้กับการกดขี่ทางชนชั้น และกับผู้หญิงด้วยกันเองต่อสู้กับการครอบงำของผู้ชาย"*[๑๐]

ซึ่งงานเขียนของเธอในเวลาต่อมาได้สะท้อนปัญหาและทัศนะความเห็นดังกล่าวไว้อย่างชัดเจน เช่น Les Belles Tmages (1966), Les Femme Rompue (1967)

๙. Ibid, Vol I., p. 388

๑๐. Revue L' Arc No. 61, *"Simone de Beauvoir et lo Lutte des femmes* p. 6

อย่างไรก็ตามปัญหาและอุปสรรคสำคัญของการต่อสู้เพื่อสิทธิสตรีก็คือ การที่ผู้หญิงไม่ได้รับการสนับสนุนเพียงพอให้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้เท่าเทียมชาย นอกจากนั้นผู้หญิงจำนวนมากยังยอมรับสภาพที่ต่ำต้อยในปัจจุบันด้วยความเต็มใจ และไม่สนใจที่จะต่อสู้เพื่อปลดปล่อยตนเอง ต่อปัญหานี้ซีโมนกล่าวว่า *"เป็นเพราะผู้หญิงไม่เคยมีเสรีภาพมาก่อนทำให้ไม่เชื่อในเรื่องการปลดปล่อย"*๑๑ และนอกจากนี้เธอยังกล่าวต่อการตัดสินพิพากษาจากมติส่วนใหญ่ และโดยเฉพาะจากผู้ชายซึ่งไม่ชอบผู้หญิงที่เรียกร้องหาเสรีภาพด้วย อย่างไรก็ตามสำนึกร่วมของผู้หญิงทุกคนในฐานะเป็นผู้หญิงและเป็นมนุษย์คนหนึ่ง จะสามารถล้มล้างสถานภาพต่ำต้อยนี้ได้ ผู้หญิงทุกคนต้องเข้าใจว่าไม่มีสถานภาพใดถูกกำหนดมาให้ก่อนทุกสิ่งทุกอย่างสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าเราเป็นผู้กำหนดชีวิตของเราเอง *"ผู้หญิงที่ไม่กลัวผู้ชายนี่แหละที่ทำให้ผู้ชายกลัวได้"*๑๒

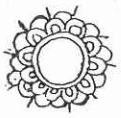
ทัศนะของซีโมนต่อสถานภาพของสตรีจึงเป็นบทเสนอแนวทางหนึ่ง ที่มีส่วนท้าทายให้ผู้หญิงตระหนักถึง *"การมีอยู่"* ของตนเองอย่างแท้จริง เธอเสนอให้เพื่อนร่วมเพศปลดปล่อยตนเองจากความเป็นเพศที่สอง โดยเป็นอิสระจากการเอารัดเอาเปรียบของเพศชายและจากพันธนาการของค่านิยมต่างๆ ในสังคมให้เป็นเพศที่หนึ่งซึ่งทัดเทียมกับชาย อีกทั้งเป็นตัวแทนของมวลมนุษย์ผู้ใฝ่ฝันหาเสรีภาพ ความเป็นตัวของตัวเองตลอดจนความรับผิดชอบต่อการทำงานของตนนับเป็นทางออกที่เปิดไปสู่อนาคตโดยตั้งความหวังว่าผู้หญิงจะเป็นที่ยอมรับในฐานะเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมผู้ชาย และมีโอกาสทำงานริเริ่มสร้างสรรค์ให้กับสังคม

กล่าวได้ว่า หนังสือเรื่อง *'เพศที่สอง'* นี้เป็นความเรียงเกี่ยวกับผู้หญิงเล่มแรกของยุคสมัยนั้นที่เขียนขึ้นโดยผู้หญิง และเป็นปัญหาเกี่ยวกับผู้หญิงอย่างแท้จริง ซีโมนอ้างถึงข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ จิตวิทยา และสังคมวิทยาเพื่อหักล้างความคิดเก่าของสังคมชนชั้นกลาง นับได้ว่าเป็นก้าวแรกของวงการวรรณกรรมฝรั่งเศส อย่างไรก็ตามปรากฏในเวลาต่อมาว่า *"เพศที่สอง"* ได้รับการโจมตีอย่างหนักจากผู้ชายทั้งในฝรั่งเศส และต่างประเทศว่า *"เหยียบย่ำเกียรติของชาติชาตรีฝรั่งเศส"* แต่ก็มีคนกลุ่มหนึ่งที่สนับสนุนทัศนะที่ใหม่และลึกซึ้งของซีโมนในครั้งนี้ เช่น ซาร์ต, ฟรานซิส เจนสัน (Francis

๑๑. *Le Deuxieme Sene*, Vol 2., p. 314
๑๒. Ibid, p. 440

Jeanson), โมริส นาโด (Maurice Nadeau) และ เอมมานูแอล มูนิเย่ (Emmanuel Maunier) โดยเฉพาะผู้หญิงจำนวนมากยกย่อง "*เพศที่สอง*" ว่า เป็นหนังสือที่จุดพลังในการต่อสู้เพราะหนังสือเล่มนี้ทำให้พวกเธอได้ค้นพบความจริงอย่างหนึ่งซึ่งเป็นความจริงที่ไม่เคยคิดถึงมาก่อน ในปี ค.ศ. ๑๙๕๓ หนังสือเพศที่สองได้รับการตีพิมพ์แพร่หลายในอเมริกา และได้รับความสำเร็จอย่างมาก จากยอดจำนวนขายกว่า ๑ ล้านเล่ม ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นตำราว่าด้วยการต่อสู้เพื่อสิทธิสตรีของผู้หญิงอเมริกัน และถือเป็นหนังสือว่าด้วยการเรียกร้องสิทธิสตรีอันมีชื่อตราบเท่าทุกวันนี้

ปัจจุบันแม้ ซีโมน เดอ โบวัวร์ จะย่างเข้าสู่วัย ๗๓ ปีแล้วก็ตาม แต่เธอยังคงอุทิศตนให้กับวงการวรรณกรรมที่เธอเข้าร่วมมาตั้งแต่ครั้งยังสาว รวมทั้งยังคงเป็นนักต่อสู้เพื่อสิทธิสตรีที่แข็งขันคนหนึ่งด้วย

หนังสือเล่มของ 'ปาจารยสาร' และ

'ปาจารยสาร' ฉบับล่าสุด – ตุลาคม ๒๕๑๖ : การปฏิวัติยังไม่สิ้น

คุณอ่านแล้วหรือยัง?

ทุกเดือนอ่าน

'โลกหนังสือ' เหมือนอ่านหนังสือทั่วโลก